

Hukukçu gözünden "Facebook"

Kasım 12th, 2011

Ne merem şey şu "facebook"; işyerini kötüleyen işçinin işine son verilmesine, "eşim her gece içerde kitap okuyorken çocuk benim neyime" diyen eşin boşanmasına, eski kız arkadaşın profilinin çalınarak cep numarasının ifşasına, edepsiz fotoğrafların gözler önüne serilerek öc alınmasına, tatil için`ya geldiğinizi işaretlemekle hırsızların mesaiye başlamasına ve daha nice farklı paylaşımlara dümen kırabiliyor...

Dünyaya geliş sancısını anlatan film ile facebook'un babası (CEO) Mark Zuckerberg ve etrafındaki insanlara az biraz empati duyabildiğimiz... dünyanın şimdi sayılı zenginlerinden facebook yaratıcısının yarattığı bu sosyal paylaşım sitesi her gün kendini geliştirmekte, arkasında görev alan yüzlerce insan tarafından her gün çeşitli saldırı denemeleri ile test edilmekte, kuralları günün getirdikleri ile örtüşüp örtüşmediği açısından değerlendirilmekte, gerektiği yerde müdahaleler ile bizim sadece ara yüz olarak değiştiğini sandığımız koca bir sistem tepeden tırnağa değişmekte..

Keşke hukuk da bu şekilde, yani hayatın getirdikleri ile bir ve belki de eş zamanlı yenilenebilse... Oysa günümüz sınırlarında, dünya her saniye değişmekteyken bazı kanunlar yasalaşana kadar anlamsız kalabilmekte..

Bugün sosyal medyanın yapı taşlarından Facebook üzerinden hukuk dünyasına yansıyanlara ilişkin son günlerde okuduğum bir kaç haberi bir potada eriterek, lezzetli bulmanızı umduğum bu yazıyı sizinle paylaşıyorum.

Almanya Anayasa Mahkemesi (temel insan haklarının korunması amacıyla inceleme ve değerlendirmelerde bulunur), Facebook'un kişisel bilgileri kullanıcı iradesi dışında kayıt altına aldığıni öyle ki kullanıcıların sildiği her tür verinin (mesaj, fotoğraf, video..) yine de saklanmaya devam ettiğini bu hali ile kişinin kişisel verileri üzerinde tam kontrol sahibi olma hakkının zedelendiğini, belki de bu nedenle dijital çağda, temel hakların anlam ve kapsamının yeniden belirlenmesinin gerekebileceğini bildirdi.

Mahkeme, merkezi ve sunucuları Almanya dışında bulunan bir şirketin etkinlik gücü ile tüm Almanya üzerinden ulaşılabilir ve bu hali ile yerel kanunların uygulanma gücünü aşar orantısız bir etki doğurmasının da muhtemel olduğu ihtimali üzerinde durdu.

Hal böyleyken Federal Alman hükümeti, aralarında Facebook'un da bulunduğu bilişim ve sosyal medya devlerinin temsilcileri ile bir süredir görüşmeler yürütüyor. Hükümet bu şirketlerin, gönüllü olarak "veri güvenliği kuralları" belgesini kabul etmelerini ve yurttaşlara güvence vermelerini istiyor. (Konuya ilişkin habere: <http://www.ntvmsnbc.com/id/25295575/> adresinden ulaşabilirsiniz.)

Almanya'nın Hamburg Eyaleti Veri Koruma Otoritesi 10.11.2011 tarihinde yaptığı basın açıklamasında; Facebook'un yüz tanımlama sisteminin kişisel verilerinin gizliliği ve şahsiliğine ilişkin Avrupa Birliği ve Alman hükümetinin Veri Korunması Yasasına uygunluk taşımadığını, bu konuya ilişkin görüşmeler neticesinde de

Facebook'a tanına sürenin dolmasına rağmen istenilen sonuca ulaşamadığından idari para cezası ya da yasaklama düzeyinde sonuçlanacak bir dava hazırlığında olduğunu bildirdi. (Konuya ilişkin basın açıklamasına: http://www.datenschutz-hamburg.de/news/detail/article/biometrie-datenbank-von-facebook-weiterhin-rechtswidrig.html?tx_ttnews%5BbackPid%5D=1&cHash=0dda7ac9c296378a45d2cd4fabf803f3 adresinden ulaşabilirsiniz.)

AB Adalet Komiseri Viviane Reding, 08.11.2011 tarihinde yaptığı basın açıklamasında; veri güvenliği sağlamak için birlik olarak kişisel verilerin kullanımı ve işlenimine ilişkin olarak daha sert düzenlemelere gidilmesi gerektiğini; internet işletmelerince kullanılan şahsi bilgileri üzerinde, internet kullanıcılarına daha fazla kontrol yetkisi sağlanması bunun için de unutulma yetkisi tanınmasına gidilmesi ve işletmelerce asgari veri temini esasının benimsenmesi hükümleri düzenlemesine gidileceğini beyan etti.^[1]

(Konuya ilişkin basın duyurusuna aşağıdaki adresten ulaşabilirsiniz :

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/11/726&type=HTML>)

Öte yandan Amerika'nın Connecticut eyaletinde; boşanma ve velayet konulu bir davada bu ay içerisinde verilen bir kararla; bilişim hukukunun veri gizliliği, özel hayatın dokunulmazlığı ve bütünlüğü ile eşlerin birbirine sadakat ve özen borcunun nasıl bir kavşakta karşı karşıya gelebileceğini gözler önüne serdi.

Mahkeme boşanma davası sırasında davacı eşin avukatının ihanet iddialarına ilişkin delil tespiti talebi gereği karar vererek; davada delil olarak kullanılmak üzere, davalı eşin sosyal medya üzerinden iletişim kurabileceği kişilerin tespiti için Facebook ve online arkadaşlık sitelerinde kullandığı kullanıcı adı/ e-posta bilgisi ile şifrelerini davacı avukatıyla paylaşmasına hükmetti.

Bu haliyle kişinin şahsına sıkı sıkıya bağlı olan bir hakkı zarar gördüğü gibi aynı zamanda Facebook kullanıcı sözleşmesi ve sair bağıl kurallarda öngörülmüş olan şekliyle 3. kişiler ile şifre paylaşımı yasağı da ihlal edilmiş oluyor. Öte yandan, eşlerin sadakat ve özen borcunun gereğine uyulmadığı yönünde kuvvetli şüphesi bulunan eş açısından bakıldığında onun da haklarının ihlal edildiği çelişkisi ile karşılaşılıyor.

Yalnızca mahkeme kararı ile sadece taraf vekillerine ve yine sadece inceleme ve delil toplama (veilerin bozulması, değiştirilmesi gibi sair etkiler harici bir kullanım/ ulaşım) yönünden yetki verilmesi hali ile söz konusu paylaşımın artık hukuka uygun paylaşım halini aldığı kabul edilmelidir.

Bu hali ile yakın gelecekte, paylaşılmış olan verilerin, paylaşılmaları anı ile artık ne kadar kişisel/ kamusal oldukları açısından da değerlendirilerek yasal düzenlemelerde tadile gidilmesi gerekebilecektir.

(Konuya ilişkin habere: <http://www.forbes.com/sites/kashmirhill/2011/11/07/judge-orders-divorcing-couple-to-swap-facebook-and-dating-site-passwords/> adresinden ve ilgili karara da <http://caselaw.findlaw.com/ct-superior-court/1583038.html> adresinden ulaşabilirsiniz.)

Ülkemizde ise Facebook üzerinden yaşanan hukuki sorunlar genel itibariyle; sahte profil açılarak iletişime geçme, müstehcen fotoğrafların yayını, telefon/kimlik bilgileri gibi şahsa özel verilerin paylaşımı, hakaret/nefret suçları üzerinde yoğunlaşıyor.

İnsan hakları temelindeki uluslar arası mevzuat, Anayasa ve Türk Ceza Kanunu gibi temel kanunlarda yer alan düzenlemeler ile 5651 sayılı özel yasa, internet üzerindeki paylaşımlara ilişkin hak ve ödevleri düzenleyen temel metinler.

Söz konusu düzenlemeler incelendiğinde Facebook üyesi olan her bir birey "içerik sağlayıcı" sıfatıyla sorumluluk sahibi olarak kalem altına alınmış görünmektedir. Yüklenen bu sorumluluk öyle geniş bir sorumluluk ki; başkasınca paylaşılan herhangi bir veri (durum paylaşımı, yer bilgisi, fotoğraf, düşünce, video...) ile ilgili "beğen/like" butonuna bastığınız an itibariyle ilgili veri/içerik her neyse bu veriyi kendiniz paylaşmış/benimsemiş gibi kabul olunarak, paylaşanın sorumluluğuna ortak olunulmakta, yeri geldiğinde hukuka aykırı bir paylaşımın sorumluluğu dahi yüklenilmektedir.[\[2\]](#)

Yakın zamanda iktidar partisi gençlik kolları başkanın, twitter üzerinde yüzlerce takipçisi bulunan bir sanatçının Somali'ye gönderilen sanatçılar arasında yer almamasına ilişkin; "Somali'dekilerin ekmeğe ihtiyacı var, kaşara değil. Bu yüzden götürmedik" yönündeki beyanını içerir görsel, Facebook üzerinden "paylaş/ share" butonu ile yüzlerce kişi ile paylaşılmıştı. Bu durumu düşündüğünüzde; söz konusu beyanın hakaret içerdiği, kişilik haklarının basın yayın yolu ile zedelendiğinden bahisle açılacak tazminat talepli bir davada; davalı tarafın, ilgili başkan ve beraberinde söz konusu görseli paylaşan sair kimseler olarak tespit edilmesi ve hatta davanın kabulü ile tüm davalılar yönünden tazminata mahkumiyetin hukuka uygun ve olası bir durum olarak görülmesi de mümkündür.

Bu yönüyle bakıldığında Facebook'da paylaşılan veya beğenilen her şeyin, adli bilişimcilerin de dediği gibi "her temas, bir iz bırakır" söylemine uygun olarak aleyhinize delil olarak kullanılabileceğini düşünerek paylaşımlarımızda düşünceli olmaya gayret etmeliyiz, unutmayın hukuk herkesin erişimine açık olduğundan, bilmediğiniz yönündeki beyanlarınız ile üreteceğiniz mazeret kabule şayan olmayacaktır.

[\[1\]](#) "One major structural reform ahead of us is the reform of the data protection rules. We must adapt last century's European Union rules governing the use and processing of personal data to the challenges of the 21st century. We must ensure stronger data protection rules to give internet users more control over their personal data being used by the internet-business. And we must simplify the obligations for this business so that it can utilise the internal market as a whole. Let me say here a word on the issue which is specifically of interest to you, the "right to be forgotten". This builds on existing principles such as the "data minimisation principle", in respect of which personal data should be processed only when strictly necessary. This principle will form a key element of the upcoming reform. I will ensure that when an individual no longer wants his data to be processed or when

there are no legitimate grounds to retain the data, it will be deleted. I know that there are many questions in your circles concerning this issue. Let me be clear: the rules are about empowering private individuals in relation to data-processors, not about erasing past events, rewriting history or restricting freedom of the press. We will ensure that the implementation of the right to be forgotten within European data protection law will not affect the job of journalists to report and store stories of public interest."

[2] "İçerik sağlayıcının sorumluluğu" *İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik m. 6 – (1) İçerik sağlayıcı, internet ortamında kullanıma sunduğu her türlü içerikten sorumludur. (2) İçerik sağlayıcı, bağlantı sağladığı başkasına ait içerikten sorumlu değildir. Ancak, sunuş biçiminden, bağlantı sağladığı içeriği benimsediği ve kullanıcının söz konusu içeriğe ulaşmasını amaçladığı açıkça belli ise, genel hükümlere göre sorumludur.*